ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Қодирзода Сайвалӣ Муҳибулло дар мавзуи «Шарт оид ба сифати мол дар уҳдадориҳои шартномаи хариду фурӯш тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.3. Ҳуқуқи маданӣ; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ пешниҳод шудааст.

Дар шароити муосири рушди муносибатҳои иқтисодӣ ва густариши муомилоти маданӣ масъалаи таъмини сифати мол дар уҳдадориҳои шартномаи хариду фурӯш аҳамияти махсуси назариявӣ ва амалӣ пайдо намудааст. Шартномаи хариду фурӯш ҳамчун яке аз институтҳои асосӣ ва серистифодаи ҳуқуқи маданӣ дар танзими муносибатҳои молу мулкӣ мавқеи муҳим дошта, сифати мол дар доираи он яке аз шартҳои асосии иҷрои дурусти уҳдадориҳои шартномавӣ ба ҳисоб меравад. Маҳз аз мутобиқати сифати мол ба талаботи шартнома, стандартҳои давлатӣ ва талаботи техникию истеъмолӣ ҳифзи ҳуқуқу манфиатҳои харидор, устувории муносибатҳои шартномавӣ ва эътимоди иштирокчиёни муомилоти маданӣ вобаста мебошад.

Дар шароити рушди иқтисоди бозорӣ ва афзоиши гардиши мол масъалаҳои вобаста ба сифати мол боз ҳам мубрамтар гардидаанд. Имрӯз дар амалияи ҳуқуқтатбиққунӣ ҳолатҳои зиёди баҳсҳо вобаста ба пешниҳоди моли бесифат, муайян намудани камбудиҳои мол, татбиқи муҳлати кафолат, ҳифзи ҳуқуқи истеъмолкунандагон ва муайян намудани ҳаҷми ҷавобгарии фурӯшанда ба назар мерасанд. Дар бисёр ҳолатҳо баҳсҳои судӣ маҳз аз сабаби номуайян будани талабот нисбат ба сифати мол ё нодуруст татбиқ гардидани меъёрҳои қонунгузории маданӣ ба миён меоянд. Аз ин лиҳоз, таҳқиқи масъалаҳои назариявӣ ва амалии танзими ҳуқуқии шарт оид ба сифати мол дар уҳдадориҳои шартномаи хариду фурӯш дорои аҳамияти муҳими илмӣ ва амалӣ мебошад.

Мавзуи таҳқиқоти диссертатсионӣ ба масъалаҳои муҳими ҳуқуқи маданӣ дахл дошта, бо талаботи рушди муосири муносибатҳои иқтисодӣ ва зарурати такмили қонунгузории миллӣ алоқаманд мебошад. Бояд қайд намуд, ки масъалаи сифати мол на танҳо хусусияти ҳуқуқӣ, балки аҳамияти мустақими иқтисодӣ ва иҷтимоӣ низ дорад, зеро сифати мол ба таъмини рақобати солим, рушди фаъолияти соҳибкорӣ, ҳифзи ҳуқуқи истеъмолкунандагон ва баланд гардидани эътимод ба бозори молу хизматрасонӣ таъсири бевосита мерасонад. Дар чунин шароит таҳқиқи ҳамаҷонибаи масъалаҳои вобаста ба сифати мол, кафолати сифат, камбудиҳои мол ва механизмҳои ҳифзи ҳуқуқи харидор аҳамияти махсус пайдо менамояд.

Аз муҳтавои автореферат бармеояд, ки муаллиф кӯшиш намудааст масъалаҳои асосии назариявӣ ва амалии мавзуъро бо риояи мантиқи илмӣ таҳлил намояд. Дар таҳқиқот мафҳуми ҳуқуқии сифати мол, ҷой ва нақши он дар уҳдадориҳои шартномаи хариду фурӯш, тартиби муайян намудани сифати мол, асосҳои ҷавобгарии фурӯшанда барои пешниҳоди моли бесифат ва масъалаҳои марбут ба ҳифзи ҳуқуқи харидор мавриди омӯзиш қарор гирифтаанд. Ҳамчунин, масъалаҳои вобаста ба кафолати сифат, муҳлати кафолат ва оқибатҳои ҳуқуқии пешниҳоди моли дорои нуқсон таҳлил гардидаанд.

Сохтори автореферати тақризшаванда аз феҳристи ихтисораҳо, муқаддима, бобҳо ва зербобҳои мантиқан алоқаманд, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот, рӯйхати адабиёт ва феҳристи интишороти илмии довталаб иборат буда, бо риояи пайдарҳамии мантиқӣ таҳия шудааст. Дар муқаддима мубрамияти мавзуъ, дараҷаи омӯзиши масъала, мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот, асосҳои методологӣ, навгонии илмӣ ва аҳамияти назариявию амалии таҳқиқот дуруст муайян гардидаанд. Муаллиф тавонистааст самтҳои асосии таҳқиқотро мушаххас намуда, робитаи мантиқии байни мақсад, вазифаҳо ва натиҷаҳои илмиро нигоҳ дорад.

Қобили зикр аст, ки дар автореферат масъалаҳои назариявии марбут ба моҳияти ҳуқуқии сифати мол ва хусусиятҳои он ҳамчун шарти муҳими шартномаи хариду фурӯш мавриди таҳлили илмӣ қарор гирифтаанд. Муаллиф кӯшиш намудааст масъалаҳои вобаста ба мутобиқати мол ба шартҳои шартнома, стандартҳо ва талаботи техникӣ, инчунин ҳуқуқҳои харидорро дар ҳолати пешниҳоди моли бесифат таҳлил намояд. Пешниҳодҳои илмии диссертант метавонанд барои такмили қонунгузории маданӣ ва амалияи ҳуқуқтатбиққунӣ аҳамияти муайяни амалӣ дошта бошанд.

Ҳамзамон, натиҷаҳои таҳқиқот аз он шаҳодат медиҳанд, ки муаллиф маводи назариявӣ, санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва амалияи ҳуқуқтатбиққуниро ба таври кофӣ омӯхтааст. Сатҳи навгонии илмии таҳқиқот, нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшуда, интишороти илмии довталаб ва иштироки ӯ дар чорабиниҳои илмӣ саҳми шахсии муаллифро дар таҳқиқи масъалаи мазкур тасдиқ менамоянд. Дар маҷмуъ, автореферат дар доираи мавзуи интихобшуда омода гардида, масъалаҳои асосии таҳқиқотро инъикос менамояд.

Дар баробари дастовардҳои илмии таҳқиқот баъзе масъалаҳои баҳснок низ ба назар мерасанд. Аз ҷумла, мувофиқи мақсад мебуд, ки муаллиф масъалаҳои вобаста ба фарқгузории мафҳумҳои «камбудии мол», «моли бесифат» ва «номувофиқати мол ба шартҳои шартнома»-ро муфассалтар таҳлил менамуд, зеро дар амалияи ҳуқуқтатбиққунӣ байни ин мафҳумҳо баъзан мушкилоти тафсирӣ ба вуҷуд меоянд. Ҳамчунин, тақвияти таҳлили муқоисавии қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон бо таҷрибаи давлатҳои хориҷӣ ва санадҳои байналмилалӣ метавонад арзиши назариявӣ ва амалии таҳқиқотро боз ҳам баландтар намояд.

Эродҳои мазкур хусусияти тавсиявӣ дошта, ба аҳамияти илмӣ ва муҳтавои асосии таҳқиқот таъсири манфӣ намерасонанд ва метавонанд ҳангоми такмили минбаъдаи таҳқиқот ба назар гирифта шаванд.

Хулоса, автореферати диссертатсияи Қодирзода Сайвалӣ Муҳибулло дар мавзуи «Шарт оид ба сифати мол дар уҳдадориҳои шартномаи хариду фурӯш тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон» ба талаботи

муқаррарнамудаи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ҷавобгӯ буда, таҳқиқоти анҷомёфта мустақилона иҷро гардида, дорои аҳамияти назариявӣ ва амалӣ мебошад. Муаллиф масъалаҳои асосии мавзуъро дар сатҳи зарурии илмӣ таҳлил намуда, ба натиҷаҳои илмии муайян ноил гардидааст. Аз ин рӯ, муаллифи диссертатсия барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.3. Ҳуқуқи маданӣ; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ сазовор мебошад.

Муқарриз: номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ,
дотсенти кафедраи ҳуқуқ ва идораи
давлатии Муассисаи давлатии таълимии
«Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи
Носири Хусрав» Тел.: (+992) 93-767-82-92;
(+992) 00-177-82-92;
e-mail: abdurakhimov1987@bk.ru **Абдураҳимзода С. Қ.**

Суроға: Ҷумҳурии Тоҷикистон,
735140, ш.Бохтар, кучаи ба номи
Садриддин Айнӣ, 67.
Телефон. (83222) 2-54-81; (83222) 2-48-63
E- mail: bgu-1978@mail.ru

Имзои Абдураҳимзода С. Қ. - ро тасдиқ менамоям
Сардори шуъбаи кадрҳо ва корҳои махсуси
Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи
давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав» **Исҳоқзода М.М.**

«09» 06 2026 сол